

III. LLEGAT. EL FINAL D'ALPHA 63 I EL CASINO DE STA. EULÀLIA.

La situació política espanyola comença a viure l'efervescència del final del règim: estat d'excepció del 1969, el consell de guerra de Burgos del 1970, el tancament a Montserrat, naixement de l'Assemblea de Catalunya al 1971. El sindicalisme clandestí, els partits polítics clandestins, les reivindicacions nacionals clandestines, les organitzacions unitàries comencen a oficialitzar-se. Entre no-saltres la consciència del final de règim imprimeix al debat general un caràcter d'urgència i de necessitat d'aterrar. S'intenta un Primer de Maig diferent, creixen les reivindicacions de barri, es produeixen les primeres detencions... L'Hospitalet és una ciutat potencialment explosiva, pel volum de classe treballadora i per desassistida, sense serveis i objecte de l'especulació. L'autoritari Matías d'Espanya ha de deixar l'alcaldia. Amb la imatge dels resultats de 1968, l'oposició ha d'aprendre a medir la utopia amb la realitat. A la pràctica, a tots els moviments socials es fa present el debat sobre el possibilisme, entre sistema i antisistema, entre parlamentari i extraparlamentari, entre institució i ruptura, el clàssic debat entre l'ètica dels valors i l'ètica de la responsabilitat.

El pes d'aquestes circumstàncies queia sobre dos dels col·lectius de ciutat —Alpha 63 i el Centre Social de la Florida— que per la seva manera de fer havien manifestat vocació d'intervenció pública. A més, són col·lectius de gent jove i amb un alt sentit de la militància, però que a nivell personal cada un dels seus membres necessita encara obrir-se camí i trobar l'estabilitat professional i afectiva, i això pot posar en perill la continuïtat de les accions.

El Centre Social, al cor d'un barri en el qual la lluita de classes s'aprenia al carrer més que als llibres, aglutina uns certs nuclis de resistència social i política, majoritàriament entorn dels plantejaments del PSUC. Les urgències sorgides de les necessitats del barri, la gent i els lligams afectius que s'hi han creat són el vertader aglutinant del grup. Als inicis dels setanta, neix l'Escola d'Adults de la Florida, apareixen manifestacions culturals explícites sobre el tema de la immigració, de la qual en fou una mostra l'excel·lent exposició del Grup Glicinas «*Los cántaros de la emi-*

gración» i neixen les associacions de veïns. La tradició reivindicativa del Centre Social, especialment en relació amb els blocs, és assumida per la (en aquell moment) de "Pubilla Casas-la Florida-Can Vidalet", la qual, fent que l'immigrat assumeixi la gestió del propi territori, es converteix, també, en un excel·lent instrument d'integració.

L'equip promotor de l'Alpha 63 va perdre la cohesió interna que havia mantingut durant els set anys anteriors, i que s'havia manifestat en la solidesa de l'equip i la continuïtat de les persones. Probablement aquells objectius massa difusos no eren suficientment aglutinants per mantenir un projecte comú davant d'unes circumstàncies tenses i que en poc temps havien canviat tant. Es convertirà en un «purgatori de tensions» (Jesús Vila). A la publicació que commemora els 30 anys d'Alpha, Joan Josep Artells es pregunta «Quan va començar l'escampament? Aquesta sí que és de debò una qüestió compromesa, ja que la documentació és escassa i les reconstruccions històriques han divergit. Potser ara és un bon moment per posar-nos d'acord.» Ben aviat els seus membres més significats van anar bastint diferents projectes segons l'interès de cadascú a l'entorn del Casino de Santa Eulàlia, projectes que poc temps després tindran vida pròpia —cinema, teatre, periodisme— continuant els objectius generals de l'Alpha en la renovació cultural.

Cine-Clubs ***Santa Eulàlia i Objetivo***

Al 1970, Joan Torres, amb Santiago Julià i Darwin Palacín creen el Cineclub Casino de Santa Eulàlia, amb el suport d'Alpha. Van iniciar una sèrie de projeccions de clàssics (els curts de Lumière, de Méliès, les grans produccions de Dreyer i Einsestein), però poc a poc es va anar polititzant, segons diu Joan Torres. La preocupació pel moment els pesava més que l'interès per l'art i els col·loquis s'orientaven a la crítica al règim.

Paral·lelament, la majoria dels que formaven el dissolt Cineclub Alpha, junt amb gent procedents d'altres col·lectius, al 1972 formen un nou cineclub amb el nom de Cineclub Objetivo, que tornava a projectar al Centre Catòlic. S'hi incorporen Bartomeu

Vilà i Mercè Conesa que, junt amb els anteriors, seran a partir d'ara els promotors del cineclubisme a l'Hospitalet.

I finalment, al setembre de 1973, Joan Torres, com a president de Cineclub Casino Santa Eulàlia, i Bartomeu Vilà, com a president de Cineclub Objetivo, signen un acord per dur a terme activitats i una programació conjunta. Les noves activitats conjuntes es decantaren cap a una orientació clara de denúncia política.

El procés posterior del cineclubisme a l'Hospitalet, el trasllat a Can Serra, el naixement del Cineclub Buñuel a Sant Ramon, etc., queda ja fora d'aquest treball.

Teatre i naixement del GAT

«L'Enric Company, que havia estat membre de l'Alpha 63, després de les convulsions que va patir aquest grup a les darreries de la dècada, va liderar, junt amb Enric Flores, el col·lectiu que va fer possible el Grup de Teatre Popular del Casino de Santa Eulàlia (GTPCSA).» S'hi acull gent del teatre i altres grups, especialment de més joves, que buscaven un espai de debat, d'informació i de formació política i que no havien tingut l'oportunitat de rebre fora, i aquí la trobaven «però barrejada a més amb importants dosis de confusió, producte dels interessos contraposats i de les diferències d'origen de la gent implicada». (Jesús Vila, 38-39).

En el fons, sota el debat del tipus de teatre que s'havia de fer a la ciutat tan en els aspectes ideològics com formals, es buscava una definició político-cultural més precisa de la intervenció pública del grup. Debat, però, que el primer grup promotor d'Alpha no podia afrontar, però que es trasllada al nou grup que començava el teatre popular al Casino Sta. Eulàlia. Jesús Vila considera que el catalitzador del debat fou la programació de "El proceso de Lucullus" al 1971. "Sense aquest fet, diu, es difícil entendre l'evolució posterior cap a la creació del GAT. Junt amb el treball de dramaturgia, suposà un procés de definició d'intencions i de creixent politització i consolidació de grup. Abans del "Proceso" hi havia hagut altres treballs que van implicar clarificacions del procés de creació i intervenció cultural i després, també, fins i tot una

experiència molt interessant i única de teatre clandestí, però la clau de volta va ser el "Proceso" perquè va clarificar els camins professionals que després havia d'emprendre el GAT i les altres visions sobre cultura popular que marcarien camins diversos de la resta de components".

Aquest grup té voluntat d'intervenir en el futur de la ciutat, i poc després, es trobarà amb els altres grups de la ciutat, a les plataformes unitàries com Assemblea de Catalunya de l'Hospitalet, Assemblea Democràtica, Congrés de Cultura Catalana, Consell de forces polítiques, etc., posant-se al servei de la democràcia i les classes populars.



Escena de "El Dragón" produïda per GAT i dirigida per Enric Flores. Arxiu Ricard Salvat.

Poc després, Enric Flores crea el Grup d'Acció Teatral, GAT, que es va constituir com a cooperativa teatral amb seu a l'Hospitalet, i que fins més enllà dels vuitanta va desenvolupar una important tasca de treball cultural als barris i a les escoles del municipi.

A més de l'Enric, en varen formar part Minerva Álvarez, Alfons Flores, Pere Piñol, Pepa Calvo, Francisco José Basilio, Bartolomé (Berton) Fernández, Miguel Montes, Joan Casas. Pràcticament tots ells han continuat en el món de la creació artística teatral. Varen posar en escena, entre d'altres, *El dragon*, de E. Schwatz, dirigida per E. Flores; *La política de los residuos*, d'A. Adamov, dirigida per Pepa; *La zapatera prodigiosa*, de F. G. Lorca, dirigida per E. Flores; *La cabeza del dragón*, de Valle-Inclán, dirigida per E. Flores; *Don Juan*, de Molière-Brecht, dirigida per E. Flores; *La hija del capitán*, de Valle-Inclán, dirigida per E. Flores; *Mobydyck*, dramatúrgia Sanchís Sinisterra, direcció Sanchís Sinisterra i Enric Flores; *Les històries de*

Hakim, de Norberto Àvila, dirigida per E. Flores, i *Al amor de don Perlimplín o Belisa en su jardín*, de Lorca, dirigida per E. Flores.

Un dels objectius més remarcables del GAT fou dotar l'Hospitalet d'un teatre digne i estable, cosa que s'aconseguí anys més tard al Teatre Joventut. Al cine, alguns membres del GAT -Pere Piñol, Enric Flores, amb altres com Paco Luque- van rodar la vida de Quico Sabater en els mateixos escenaris reals en els quals passa la història.

La continuació d'Alpha en teatre fou, però, més ampla. Antics membres del grup es van implicar intensament amb altres projectes teatrals posats en marxa en aquell moment tant a l'Hospitalet com a Barcelona. En citem a dos, en Joan Matas i en Jordi Artells. De Joan Matas cal destacar la seva llarga participació a l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual i amb moltes de les obres que aquest grup portava a Barcelona⁷. I en Jordi Artells va col·laborar a l'inici amb el GAT a "El dragon", però després dirigí i participà a l'escenari en moltes altres ocasions⁸.

Club de Premsa i L'Estaca⁹

Els grups que s'han reunit entorn del cine i, sobretot, del teatre del Casino de Sta. Eulàlia estan interessats per la política a la ciutat. L'Alpha 63 ha estat una escola d'acostament crític a la vida polí-

⁷ Va participar a "Guadaña al resucitado" de Ramón Gil Novales, representada a la Cúpula del Coliseum sota la direcció de Ricard Salvat. "Nit de Reis" de Shakespeare sota la direcció de Ventura Pons. Tenia un paper important a la famosa obra "El retaule del Flautista" de Jordi Teixidó, i company a l'escenari de l'inefable Pau Garsaball com a "bourgmestre", representada al desaparegut teatre CAPSA durant més d'un any, sempre sota la vigilància del delegat del govern. "Mecano show", també de Jordi Teixidor i amb Carme Sansa i Ventura Oller, i molts altres espectacles.

⁸ Va dirigir al grup Margarida Xirgu en "Fins el darrer mot" d'Alexandre Ballester. També va fer la direcció de "Las manos de Eurídice" que interpretà l'Andreu Trias. Va dirigir i participà en moltes versions d' Els Pastorets al Centre Catòlic. L'any 98 va dirigir al grup "El Sarau Teatre" del Centre Catòlic l'obra "Madame Verdux" d'Adrian Ortega.

⁹ Les referències d'aquest apartat sobre la premsa, al *Club de Premsa i a l'Estaca*, estan extetes de la crònica de Jesús Vila, «La premsa a l'Hospitalet, 1955-1980», publicada a *Quaderns d'Estudi* n. 4, (pàg. 26-55) març 1988.

tica i cultural. D'aquells grups, en surt un nou model de periodisme, més d'anàlisi, més crític, que tindrà una primera expressió en els esforços fets per les corresponalsies de l'Hospitalet en els diaris de Barcelona (*Tele/Exprés, Correo Catalán, Diario de Barcelona, La Vanguardia, Noticiero, Hoja del Lunes...*) ocupades per les persones del grup, i que finalment cristal·litzen en el projecte d'un mitjà local, *L'Estaca*.

Des de l'època de l'alcalde Solanich, els escrits de Rodríguez Paredes a *Solidaridad Nacional*, la «Soli», eren quasi l'única presència de l'Hospitalet a la premsa. En un primer moment molt de crònica de la vida local, van anar adquirint amb els anys un to de crítica a la gestió municipal. L'abril del 1963 Matias d'Espanya va aconseguir que el traguessin del diari. Les cròniques van seguir reflectint exclusivament els aspectes costumistes i folklòrics de la vida local. A partir de 1966/1967, a mida que l'Hospitalet produeix més notícies, es fa més present als diaris barcelonins. Quan Rodríguez Paredes pot tornar a la Soli, torna altra vegada a carregar contra l'alcalde, arran del Pla parcial Collblanc.

La nova fornada de corresponals sortirà del grup de Teatre del Casino de Sta. Eulàlia. L'abril del 1970, Enric Company serà nomenat corresponal del *Tele/Exprés*. El *Diario de Barcelona*, els divendres, publicarà un suplement setmanal, la direcció del qual s'encarrega també a l'Enric. Immediatament, apareixen noms nous als altres diaris: Ramon Font, Domènec Font, Joan Casas, Jesús Vila, tots, membres del Grup de Teatre Popular. A l'equip del GTP s'incorpora gent nova, Josep M. Figueras, Milagros Pérez Oliva, Maria Dolors Calvet, Xavier Arjalaguer, Juan Carlos Valero, conjunt dinàmic amb voluntat de periodisme professional. Entre ells planeja ja la idea de la necessitat de coordinació dels corresponals, d'una política informativa comuna. És la llavor del que serà el Club de Premsa de l'Hospitalet.

El govern local assumeix la necessitat d'un mitjà de premsa propi que faci sentir, ni que sigui edulcorada, la veu del govern municipal. A partir del 1971, Matías d'Espanya i el regidor de Cultura Vicens Capdevila treballen per aconseguir-ho. Finalment, el dia de Sant Jordi de 1973 apareix *La Voz del Llobregat*, pocs dies després del traspàs de l'alcaldia a Capdevila. Un dels motius del cessament havia

estat el conflicte del Pla parcial de Collblanc, en la denúncia del qual la premsa havia tingut un paper destacat. La línia editorial quedarà assegurada pel falangista Segura Palomares, i el dia a dia per Enric Company, nomenat subdirector. Un cop més, Enric crida a col·laborar-hi els amics del GTP (Ramon Font i Domènech Font, i d'altres), alguns dels quals, per no veure's implicats en una operació d'aquest tipus, prefereixen firmar amb pseudònim. El diari està patrocinat per Matías d'Espanya i Vicens Capdevila i sembla que pel constructor dels blocs de Santa Eulàlia 2, que serà qui pagarà.

El Club de Premsa s'oficialitza, els membres del qual pràcticament ja havien abandonat el treball teatral i aspiraven a la professionalització en el periodisme. Plantegen ja la possibilitat d'una publicació local independent. Serà *L'Estaca*. Des del primer moment, veuen clar que la premissa per a la independència és una propietat molt repartida a fi que ningú en tingui el monopoli. Això exigeix un suport molt ampli d'accionistes. I prefereixen accions individuals a accions de les entitats. Van aconseguir 300 accionistes, creen una empresa Comunicació ciutadana SA, el consell d'administració, Consell Assessor, director i equip redactor. Finalment, el primer número de *L'Estaca* surt el 13 d'abril de 1978.

El producte és bo, però s'ofega molt aviat. Les vendes disminueixen progressivament i no arriba la publicitat. Sorgeixen conflictes interns a la redacció i entre redacció i empresa. En surten només quinze números. Jesús Vila comenta que «Amb la mort de *L'Estaca* s'enterraven també moltes relacions personals, d'amistat d'anys, de desigs col·lectius, voluntats de lluita...» Probablement fou l'última aventura en la quals molts dels amics de l'antic Alpha 63, encara que ja sense aquell nom, col·laboraven junts.

Asociación Cultural Promotora de Iniciativas Culturales, ASPIC.

Hi ha encara una altra iniciativa, menys coneguda, continuadora de l'Alpha i relatada per Joan Soto. El col·lectiu que no va passar als grups de cinema o teatre del Casino de Santa Eulàlia va voler promoure una nova entitat cultural, més d'estudi i crítica. L'entitat es deia ASPIC (Asociación Cultural Promotora de Iniciativas Culturales).

Fins i tot, al 10 de febrer de 1971, van presentar al Govern Civil

els estatuts de la nova associació per a la seva aprovació, signats per una Comisión Organizadora, de la qual formaven part Joan Miró, com a president, i Joan Soto, Miquel Leida, Jaume Miró, Neus Prat, Angela Salvador i Anna M. Vilanova, tots de l'Hospitalet Centre. Els objectius que es proposen consten a l'article segon: «*promoción de estudios e investigaciones que hagan referencia a la ciudad de Hospitalet del Llobregat en los aspectos histórico, social, cultural, artístico, etc., mediante la realización de seminarios, conferencias y publicaciones para el enriquecimiento del patrimonio cultural de la misma*».

El primer treball que es proposaven era un Estudio urbanístico de la ciudad de Hospitalet (Barcelona) en el qual, segons l'índex, estudiaven el territori, l'estructura urbana, les activitats econòmiques, el marc sociològic i equipaments, el transport i la mobilitat, els serveis urbans, l'ús del sòl, el marc econòmic i financer, i el mac vigent en cada un d'aquests aspectes. Preveïen una durada de sis mesos amb un cost de personal (director, 4 tècnics i personal auxiliar) de 90.000 ptes. al mes.

Era un projecte necessari que aspirava a obtenir una visió global de la ciutat. Anys més tard, quan el Centre d'Estudis en els seus inicis proposava l'Atlas de la ciutat volia dir una cosa semblant. De tota manera, en els dos casos l'objectiu depassava les possibilitats de les dues entitats naixents.

Escola d'Estudis Artístics

L'acostament de la Ponència de Cultura al tarannà del grup va fer que Vicens Capdevila, ja alcalde, proposés la Regidoria de Cultura al grup, en la persona de Joan Miró. D'aquesta manera, el projecte cultural d'Alpha 63 es traduïa en el projecte d'actuació cultural de la ciutat, i es proposà a Ricard Salvat la creació de l'Escola d'Estudis Artístics.

Formalment, es creà l'any 1975, dirigida per ell mateix i el seu equip, ja que de fet era la continuació de l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual (EADAG), que havia fundat el mateix Salvat. L'Escola s'ubicà a l'edifici de la plaça dels Avis, de Santa Eulàlia, i va funcionar fins al 1978.

Escola d'Estudis Artístics. Grup d'actors i col·laboradors de l'obra "Salvat Papasseit i la seva època". Estiu de 1976.



Es va dissenyar amb 4 departaments: Arts Plàstiques, del qual s'encarregà des del primer moment Josep Parera (membre de l'Alpha des dels orígens) amb en Joan Hernández Pijoan; Música, que va dirigir Gabriel Brncic; Cinema, dirigit per Pere Balaña i Jordi Cadena; Teatre, sota la tutela de Carme Serrallonga i el mateix Salvat. Disposava d'un claustre de professors molt qualificat, especialistes procedents del món universitari, de la crítica i professionals de cada una de les disciplines.

Per la rellevància i qualitat que varen tenir, és necessari esmentar dos projectes portats a terme per Ricard Salvat en el marc de l'Escola d'Estudis Artístics: la 1a. Setmana de Teatre de l'Hospitalet, del 7 al 13 de juny de 1976, en la qual varen participar 14 grups de teatre independent, i en una sola setmana es varen celebrar 35 actes (conferències + representacions); i l'homenatge a Luis G. Berlanga, del 21 al 25 de juliol de 1976, dins dels Festivals Populars d'Estiu de l'Hospitalet, organitzat també per Salvat, en el qual es varen projectar 9 pel·lícules. Hi varen participar la gent més coneguda del cine¹⁰.

Patronat de Cultura i influència de la línia d'Alpha 63 en la política cultural de l'Hospitalet

La Ponència de Cultura creà el Departament de Promoció Cultural, que havia de tenir cura de les Festes de Primavera, els Festivals

¹⁰ Varen participar-hi com a conferenciants invitats: Ricardo Muñoz Suay, Fernando Fernán Gómez, Pere Portabella, Félix Fanes, Joaquim Marco, Arnau Olivar, Francesc Candel, Luis G. Berlanga, Francesc Bellmunt, Marcel Oms, Alfons García Seguí, José Luis Guarner, Eduard Pons Prada, Anna

d'Estiu i les Festes de Tardor, consolida la proposta de les aules de cultura, amb el propòsit de tenir-ne una per barri, i impulsa la presència de l'Ajuntament a les escoles a través dels cursos d'animació cultural, oferint a les escoles alguna de les programacions de l'Escola d'Estudis Artístics. A aquesta tasca, s'hi van incorporar Amadeu Juan i Rosa Badia per donar forma a la idea dels cursos d'animació cultural (CAC), a partir de la seva experiència de treball amb infants al barri de Sant Josep.

Tot plegat es va concretar amb la fundació del Patronat Municipal de Cultura, el 18 de desembre del 1974, que va viure la transició política, i que va ser posat a disposició del primer Ajuntament democràtic. En la constitució del Patronat es defineix la figura d'un director, amb caràcter gratuït, per tal que pogués ser assumit per Joan Soto. Poc temps després s'hi incorpora Joan Francesc Marco.

Varen ser membres del Consell d'Administració del Patronat, a més dels regidors (Fossas, Novell, Perelló, Cadevall), Joan Miró, com a regidor de Cultura; Joan Soto, com a Director; Juan Torres i Antoni Gendra, tots ells membres fundadors d'Alpha 63.

Durant l'any 1976 es varen anar configurant els equips: s'hi va incorporar Juliana Porté-Joaniquet, a la direcció dels cursos d'animació cultural (CAC), que serà després Departament de Dinàmica Educativa, i Josep Parera, que es fa càrrec de l'Àrea d'Acció Cultural (AAC), després Departament de Promoció Cultural. A mida que s'obren aules de cultura pels barris, prenen possessió: Clara Parramon, Alberto López, Germà Pedra, Honorio Blasco, Antoni Mataix, Elena Peydró. Com a nou servei per a les escoles, es va crear també el Centre Mèdic Psicopedagògic, la direcció del qual s'encarregà a Ferran Angulo.

Aquests equips es varen anar ampliant i consolidant i el primer Ajuntament democràtic els va confirmar en acceptar el projecte com a programa cultural vàlid per la ciutat.

Balletbó, Emma Penella, Emiliano Piedra, Enric Llovet, Roman Gubern, Jaume Camino, Antoni Ribas, Josep M. Nunes, Josep M. Forn, Basilio M. Patiño, Miquel Porter, Doménech Font, Joaquim Romaguera, Ramon Font i Marius Gas.

VALORACIÓ

Un revulsiu

Semblava impossible que tot això hagués passat a l'Hospitalet. Fou un oasi de llibertat, de creació, de sentit de grup, de ganes de créixer, de democràcia, de necessitat d'arrelament, d'arribar més enllà del petit nucli on has nascut, referència per a altres llocs de Catalunya. Va marcar aquell moment de l'Hospitalet Centre, va ajudar a dissenyar la política cultural de la transició i, segurament, va ser una llavor de la cultura democràtica en l'esdevenidor polític del nostre país.

Tant com això, fou també un revulsiu per a les persones. Els va deixar empremta, la majoria diu «és una de les coses més importants que m'ha passat». En Joan Josep Artells parla de «verificació iniciàtica» (opuscle dels 25 anys). Fèlix Puig i Jaume Edo ho expressen així:

«Vaig entrar al grup perquè hi tenia bons amics. Totes les experiències que hi vaig viure van ser molt boniques i molt instructives, vaig tenir oportunitat de conèixer molta gent del món de la cultura i el teatre i vaig aprendre moltes coses. Jo ja feia teatre al Centre Catòlic, però curiosament a dins d'Alpha no vaig actuar mai, era el responsable de la part tècnica.» (Fèlix Puig)

«El meu pas per Alpha 63 és una de les etapes més enriquidores i importants de la meua vida, que m'ha marcat positivament i em va obrir uns altres horitzons. Jo era un noi de barri amb una formació del tot castellana, que intentava tenir el català com a llengua vehicular, però en el moment d'entrar a Alpha 63 el meu català era molt macarrònic.»

»Era un lector compulsiu, que devorava llibres sense massa criteri. Això, però, havia obert en mi una gran col·lecció de inquietuds. De cop i volta vaig descobrir persones que tenien un discurs sòlid, carregat d'arguments i amb un gran suport teòric al darrere. El meu esforç diari per seguir el seu ritme em va canviar la vida.»

»Quan et veus rodejat de persones que quan parlen semblen haver llegit Marcuse als 12 anys tens pel davant una dura feina per estar al nivell. I m'hi vaig posar. Evidentment, va canviar el tipus de lec-

tures que feia i va començar el meu aprenentatge del català. No n'hi havia prou amb parlar-lo bé. Calia també escriure, pensar, llegir i fer-ho bé.

»Encara recordo la meva primera lectura d'un text en català i la col·lecció d'errades que vaig cometre. L'Enric Company va ser el primer responsable de la meva millora en lectura, pronunciació i voca-lització. Després va venir la feina autodidacta de posar-me al nivell, estudiant pel meu compte. No era només una qüestió formal de la llengua d'expressió. Els continguts eren el més important. Per a mi, Alpha 63 va ser la meva universitat paral·lela, qui em va acabar d'o-brir el camí cap a les inquietuds polítiques i estètiques, ja que grà-cies a la meva pertinença al grup vaig conèixer i vaig acabar sent molt bon amic dels germans Pericot, que col·laboraven amb nosal-tres en el muntatge de La rosa i l'anell, entre altres.

»En el muntatge de L'encens i la carn ja vaig poder fer un paper grà-cies a l'ajuda rebuda i la feina feta.

»Alpha 63 em va ajudar a pujar uns quants graons en molt poc temps. Jo li vaig tornar una petita part amb el meu treball per fo-mentar els cicles de cinema, que va acabar amb la formació del Ci-neclub Alpha 63.» (Jaume Edo)

Un punt de partida i un estil

Les grans transformacions tenen sempre un punt de partida, un lloc, unes persones i una manera de fer que condicionen el que vindrà. Alpha havia partit «de baix», del nivell social, cultural i econòmic, i des «de fora» de la política correcta del moment. Partir de baix i de fora vol dir precarietat, haver de suplir amb esforç la falta de recursos i acostuma a voler dir fer-ho sense estructura. Alpha visqué sense recursos, en la itinerància, la inexistència legal, la falta de suport econòmic institucional i la precarietat de mit-jans. Algunes de les anècdotes descrites parlen per elles mateixes.

Aquests condicionants exigeixen cohesió, amstat i unes relacions humanes sòlides, que alhora generen més cohesió i amstat. Que a l'Alpha va ser així, malgrat la relativa heterogeneïtat de procedència, ho diu la continuïtat dels equips (dels membres de les juntes i la pluralitat dels noms), i fins i tot que en el moment de la disgregació no hi va haver trencament. El grup va anar perdent so-

lidesa, no per cap ruptura, sinó pels diferents camins —familiars, professionals, d'habitatge, polítics— que lògicament cada membre havia de seguir. Les celebracions d'aniversaris relativament freqüents ho donen a entendre així.

Partien de la seva ciutat com a senyal d'identitat, del seu poble com a referència comú, perquè així havia estat sempre. Era una ciutat desballestada, que ben aviat canviaria per convertir-se en el paradigma d'un urbanisme especulatiu i sense control. Al barri del Centre, hi vivien la major part dels propietaris que en sortirien beneficiats. Cap dels de l'Alpha en formava part, més aviat al contrari, no podrien, doncs, qualificar-se ni de petita burgesia. Van bastir el seu projecte cultural al marge d'aquests nuclis de poder local, però també al marge d'altres nuclis culturals que naixien en l'ambient de la immigració a altres indrets de la ciutat (Centre Social de la Florida).

El seu era l'ambient de la gent catalana de sempre i, per tant, partien de la defensa de la catalanitat com el fet més natural del món, des d'un plantejament prepolític, cultural. Com deia Jaume Miró respecte de la seva infantesa «la prohibició de l'ús públic de la llengua catalana ocasionava perplexitat en uns nens que vivien majoritàriament en un ambient molt catalanoparlant» (*Lloc de memòria*, pàg. 372). El català lingüístic i cultural es respirava en el seu ambient i, en conseqüència, Alpha es va comprometre en la dignificació, recuperació i la normalització de la llengua i la cultura catalanes. De tota manera, crec que pot dir-se que per a la majoria, en el context repressiu del franquisme, més que l'enfrontament Espanya-Catalunya, l'enfrontament central del que el grup era conscient era democràcia-dictadura, del qual el primer n'era un aspecte.

Sens dubte, el que més els va influir a caminar cap a una defensa conscient i política de la catalanitat fou el contacte amb el catalanisme cultural i polític, de tan extraordinària riquesa, que estava apareixent en aquell moment. En contacte amb persones com Ricard Salvat, Pedroló, Vallerdú, Porter o M. Aurèlia, o de manera no tan propera Espriu, Josep M. de Sagarra o Oriol Martorell i un tan llarg etcètera, convertits en referents i ideòlegs del seu grup, no podia ser d'una altra manera. «Vam trobar en el camí de la nos-

tra recerca el gegantí Salvador Espriu i molts altres lluitadors ferrenys, que lluitaven per fites que vam aprendre a fer nostres» (Artells, opuscle 25 anys). Amb ells els arribarien els Setze Judges, els Joglars, la Coral Sant Jordi, i la possibilitat d'organitzar els Festivals de la Cançó o de Mim. Vist a distància, només podem dir: «quina sort van tenir!» o «quin olfacte tan fi per, des de la perifèria, descobrir-los, fer-s'hi amics!», però també referint-nos Salvat, Porter, Vallverdú i tants altres, «quin sentit de país i de militància per tractar en disposició d'igualtat un grup de joves de la perifèria».

En tots els aspectes, l'estil que impregnà el grup promotor fou el de la igualtat, horitzontalitat, d'estímul cultural, de diàleg. No volien ser conflictius, seguint la màxima que no transforma el que ho intenta a cops de pedra, sinó el que és fidel a uns principis ètics.

Políticament, Alpha podria definir-se com a possibilista, en el millor sentit de la paraula, és a dir, sense renunciar als principis, però buscant les esclatxes que podia oferir un sistema que havia començat a esquerdar-se. En certa mesura, la transformació del franquisme vingué d'aquestes postures que s'anomenaven *entrisme* (com aviat es plantejarien els sindicats), en el sentit d'entrar a les institucions per utilitzar-les a favor del poble, no de ruptura. De fet, alguns dels seus representants més actius durant la crisi del franquisme i la transició democràtica tingueren responsabilitats polítiques i tècniques a l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament.

Una manera de pensar

El seu pensament polític no era només resultat del tarannà. Més que en l'òrbita de la lluita de classes, com podria ser un sector del Centre Social de la Florida, se situaven en l'òrbita de la democràcia política, a partir d'una reflexió continuada sobre el poder i els seus abusos. Aquest fou el comú denominador de les obres de teatre escollides, des de *Fuenteovejuna* (la revolta del poble contra la tirania i on no hi ha cap veí que, ni sota tortura, senyali l'autor directe del crim) i a totes les altres, des de diferents aspectes: Situació bis, *Volpone*, *Homes i no*, *Juli Cèsar* i les farses; dels cinefòrums, amb pel·lícules que, per l'època, podríem anomenar de

trinxera; de les conferències, amb un agut sentit polític. Heus ací, un cop més el comentari de Jaume Miró (*Lloc de memòria*, pàg.372).

«Es volia aconseguir un règim homologable al d'altres països. En paral·lel a moltes altres cèl·lules que per tot el país van anar informant aquest esperit de llibertat, de criticisme, de responsabilitat, d'acostament al món exterior... i que van anar creant la consciència que això era un procés completament inevitable i sense alternativa. L'únic que podia passar és que (la dictadura) durés més o menys, que el canvi fos més o menys traumàtic»

El personalisme de Mounier, molt present aleshores entre nosaltres, encaixava com anell al dit amb la idiosincràsia d'Alpha. D'origen cristià, tenia una preocupació fonamental pels valors, l'educació, la cultura, la llibertat; posa un èmfasi especial en la dimensió personal i en la dimensió comunitària; per les relacions polítiques entre l'individu i l'estat; desenvolupa el concepte d'humanisme com l'expressió més completa de la persona. I, alhora, té com a eix central el problema de les relacions econòmiques i de classe, però al marge de l'anàlisi marxista. Cal dir que tampoc Mounier era tolerat pel franquisme. Al gener de 1969, poques hores després de la proclamació de l'estat d'excepció, la vídua de Mounier és detinguda a casa d'Alfonso Carlos Comín. En Jaume Miró ho certifica:

«.. (Alpha 63)...pretenia incorporar el moviment cultural que es respirava a Europa amb cinefòrums, conferències, excursions, llibres, música, teatre... sense una pretensió rupturista, sinó més aviat de resistència cultural dins de la dinàmica del personalisme de Mounier, que en aquells anys tenia molta influència en els sectors cristians, s'intentava que fos un moviment conscienciator de la personalitat dels joves i que busqués que les activitats fossin més riques... sense perdre el sentit lúdic o recreatiu.

»L'eix ideològic vertebrador del seu dinamisme cultural era l'humanisme com a referent per definir una identitat de gent jove enfront del gris panorama que representava la dictadura franquista. D'aquesta manera, Alfa 63 no deixava de ser també un vehicle de canalització del conflicte generacional.»

100) ALPHA 63: FETS I LLEGAT

* * *

El procés de transició es va poder fer perquè hi havia moltíssima gent i des de moltes perspectives socials, geogràfiques i ideològiques que ho volia. Era un magma que bullia i que amb el temps aquells diferents intents van anar confluint cap al que som ara. És un deure pendent amb els joves d'ara, amb la història i amb les persones, recuperar el que fou cada un d'aquests nuclis de resistència i de propostes.

Potser el que tenim no és el que cada un d'ells hauria volgut, però sense aquests moviments socials el canvi hauria sigut diferent. I sense allò, amb tota seguretat no hi hauria hagut el canvi personal que es va produir en els protagonistes.

Per això té raó Joan Torres, que acaba un escrit amb la següent exclamació:

«Alpha 63, esperit, compromís, divertiment, felicitat, però sobretot una manera de ser solidària, inquieta i compromesa. Visca Alpha 63.»

CENTRE CATÒLIC

Dissabte, 14 de Setembre
A las 10,30 de la nit

PER PRIMERA VEGADA A HOSPITALET
VETLLADA DE TEATRE-FORUM

organitzada per la Secció ALPHA 63
Presentació del

"TEATRE EXPERIMENTAL CATALÀ"

LES ARRELS

d'Arnold Wesker Traducció: E. Dach

REPARTIMENT

Jenny:	MERCE GUIAMET	Mrs. Bryant:	NADAL BATISTE
Jimmy:	RICARD FONT	Mr. Bryant:	JOAN GIL
Beatriz:	NURIA FELIÚ	Beart:	ANABELLA BALLEDA
Stann Mann:	ANGEL COMTANY	Frank:	JOSEP M ^o HINOVES

REGIDOR: Joan Gil LUMINOTÈCNIA: Plàcid Nasser DECORATS: Joana Batiste

DIRECCIÓ: FRANCESC BALAGUÉ

Cartell de "Les Arrels" d'Arnold Wesker. Teatre Experimental Català, direcció Francesc Balagué. Centre Catòlic. Dia 14 de setembre de 1963.

CENTRE CATOLIC

SECCIO "ALPHA 63"

Dissabte, 26 d'Octubre de 1963 *A les 22'30*

Després de l'èxit obtingut el 14 de Setembre, torna el

TEATRE EXPERIMENTAL CATALA

Amb l'obra de **MANUEL DE PEDROLO**

SITUACIO BIS

Estrenada el 29 de Setembre passat al Romea dintre del VI Cicle de Teatre Llatí de les Festes de la Mercè de Barcelona

Direcció: FRANCESC BALAGUE

L'autor que assistirà a la representació dirigirà un col.loqui després de finalitzada

VERDA DE LOCALITATS ANTICIPADA: SR. GASPAR BOMEY - TEL. 305 22 17

Cartell de "Situació Bis" de Manuel de Pedrol. Teatre Experimental Català, direcció Francesc Balagué. Centre Catòlic. Dia 26 d'octubre de 1963.

CENTRO CATOLICO
Sección ALPHA - 63
Sábado 7 de septiembre de 1963
Sensacional presentación al público de Hospitalet del

FUTBOL DE SALON
con la celebración de un extraordinario encuentro
entre los ases del fútbol nacional:

ARCAS, BASORA, BETANCOURT, BIOSCA, BUQUE, CALVET,
FAURO, FONT, GONZALVO, GARCIA, MONTROIG, NAVARRO,
PALLAS, PARRA, ROCA, RUEDA, SEGARRA, SEGUER, TRIAS,
VELOY, VELASCO

Como preliminar se disputará el Torneo Triangular

I TROFEO ALPHA - 63
entre

A. A. COMERCIAL
F. S. HOSPITALET
BALONCESTO C. C.
ALPHA - 63 C. C.

Se disputarán sendos trofeos donados gentilmente por:
Excmo. AYUNTAMIENTO C. C. CATOLICO
ALPHA - 63 C.C. OPTICA HOSPITALET

Los partidos se jugarán a las 7, 9 y 10.30 horas
en la pista del CENTRO CATOLICO
Rambla Justo Oliveras, 34 - Hospitalet

PARA SU VISTA, RECUERDE UN NOMBRE

OPTICA HOSPITALET
Generalísimo Franco, 238 Hospitalet de Llobregat

Imp. "Gutenberg", San Sadurn de Noya

Cartell de la vetllada de "Futbol de salón" a la pista del Centre Catòlic el dia 7 de setembre de 1963.

ACABA - 63
Colegio Tecla Sala

**CONMEMORACION IV CENTENARIO
W. SHAKESPEARE**

1.ª Sesión *Sábado 28 Noviembre 1964, noche 10,30*

CONFERENCIA - ESPECTACULO:
INTRODUCCIÓN A SHAKESPEARE
en contemporáneo nuestro
por **D. RICARDO SALVAT**
Director de l'Escola d'Art Dramàtic Adrió Guàrd

se representarán escenas de:
**TRABAJOS DE AMOR PERDIDOS,
EL MERCADER DE VENECIA
y otras obras**
por los actores de la Compañya Adrió Guàrd

2.ª Sesión *Lunes 7 de Diciembre 1964, noche 10,30*

CONFERENCIA DE:
D. MIGUEL PORTER
Crítico cinematográfico de Destino y Serra D'Or

sobre: **"LA TEMÁTICA DE SHAKESPEARE EN EL CINE DE CREACIÓN"**
ilustrada con la proyección de la película: **ROMEO Y JULIETA Y LAS TINIEBLAS** de Zivneyc

3.ª Sesión *Sábado 12 Diciembre 1964, noche 10,30*

CONFERENCIA DE:
D. JAIME PICAS
Realizador de T. V. E. y Crítico de Fotogramas

sobre: **"LA TRANSCRIPCIÓN CINEMATOGRAFICA DE SHAKESPEARE"**
ilustrada con la proyección de la película **OTELO** de Orson Welles

4.ª Sesión *Sábado 19 Diciembre 1964, noche 10,30*

CONFERENCIA DE:
D. FEDERICO RODA
Crítico teatral de Destino

sobre: **EL TEATRO HISTORICO DE SHAKESPEARE**
ilustrada con la proyección de la película: **JULIO CÉSAR** de Mankiewicz

Estas sesiones tendrán lugar en la Sala de Actes del Colegio Tecla Sala. C/ Tecla Sala, 18, HOSPITALET (Cataluña).

FERRETERÍA ACAB INDUSTRIAL
ELECTRO-DOMÉSTICOS
SUMINISTROS INDUSTRIALES
MATERIAL ELÉCTRICO

C/ GENERALÍSIMO FRANCO, 241-243
TELEF. 205 54 63 - 205 20 41 - 205 20 38
HOSPITALET (Barcelona)

Cartell del cicle de conferències en "Conmemoración del IV centenario de W. Shakespeare", a la sala d'actes del Col·legi Tecla Sala. Del 28 de novembre al 19 de desembre de 1964.

Domingo, 6 diciembre 1964 **ALPHA-63**

Matinal, 11 h.

**"Cançó
Catalana
Moderna"**

*Magda
Maria Cinta
Enric Barbat
Xavier Elies
Miquel Porter
Els 4 Gats*

y la participación de otros artistas y conjuntos musicales

CINE RAMBLA (Hospitalet)

En Discos EDIGSA *Socios entrada gratuita
Presentar recibó Noviembre*

Cartell del festival de "Cançó Catalana Moderna" al Cine Rambla, el dia 6 de desembre de 1964, amb una anotació a mà que fixa l'entrada gratuïta pels socis d'Alpha, si estan al corrent de pagament.

ALPHA - 63

Sábado, 13 de Marzo
a las 10,30 de la noche

CINE FORUM

Extraordinaria presentación de

Cinematografía Catalana

UNA ANTOLOGIA REALIZADA POR:

PORTER MOIX Y G. HUARRE

Comentada por MIGUEL PORTER MOIX

CRITICO CINEMATOGRAFICO DE DESTINO Y SERRA D'OR

SE CELEBRARA EN LA SALA DE ACTOS DEL COLEGIO TECLA SALA. - TECLA SALA, 18

FERRETERIA ACAB INDUSTRIAL

ELECTRO-DOMÉSTICOS.
SUMINISTROS INDUSTRIALES.
MATERIAL ELÉCTRICO

C/ GENERALÍSIMO FRANCO, 241-243
TELS. 205 54 63 - 205 20 41 - 205 20 38.
HOSPITALET (Barcelona)

Cartell de la sessió de cinefòrum "Cinematografía Catalana" a la sala d'actes del Col·legi Tecla Sala el dia 13 de març de 1965.

Ajuntament d'Hospitalet
alpha 63



LA ROSA
I
L'ANELL

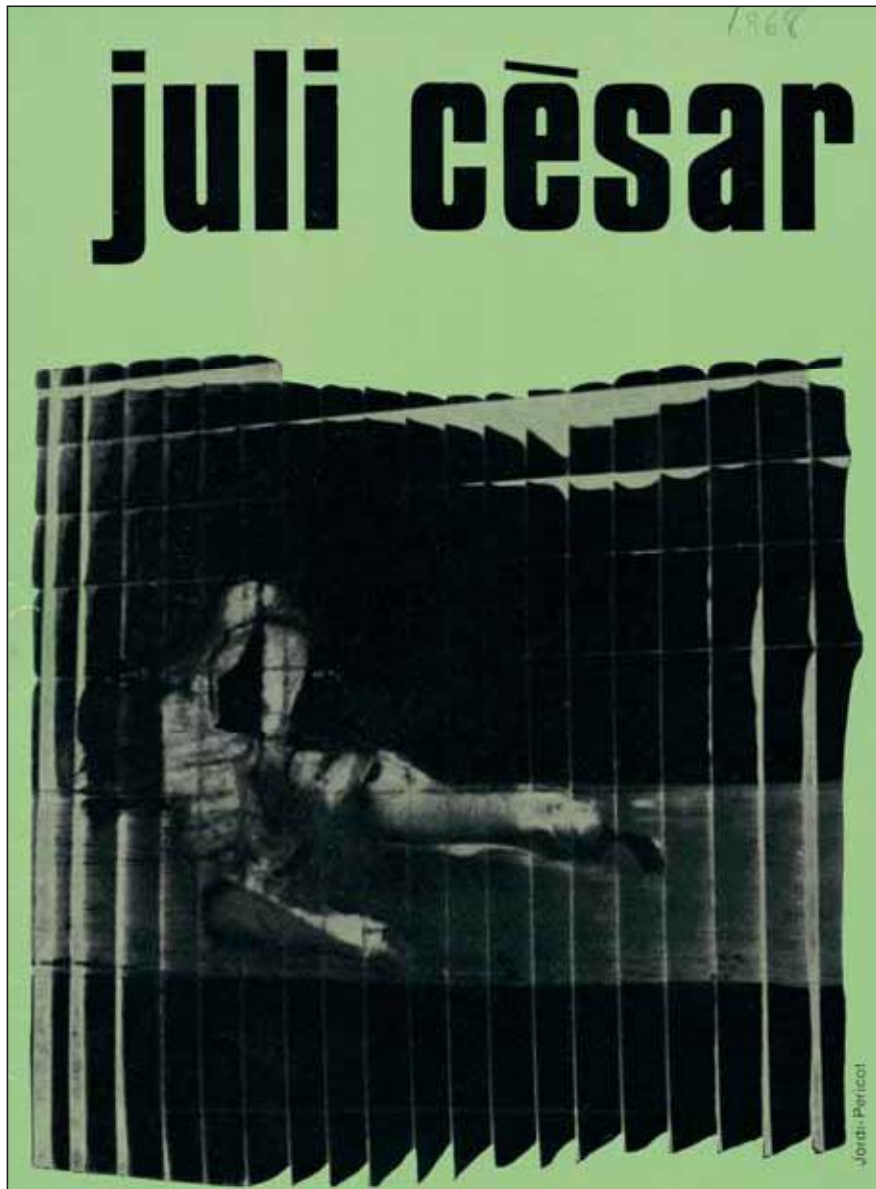
de William H. Thackeray

Dia 27, 10.30 nit. Després de la representació es celebrarà un col·loqui sobre "Teatre i Pedagogia"

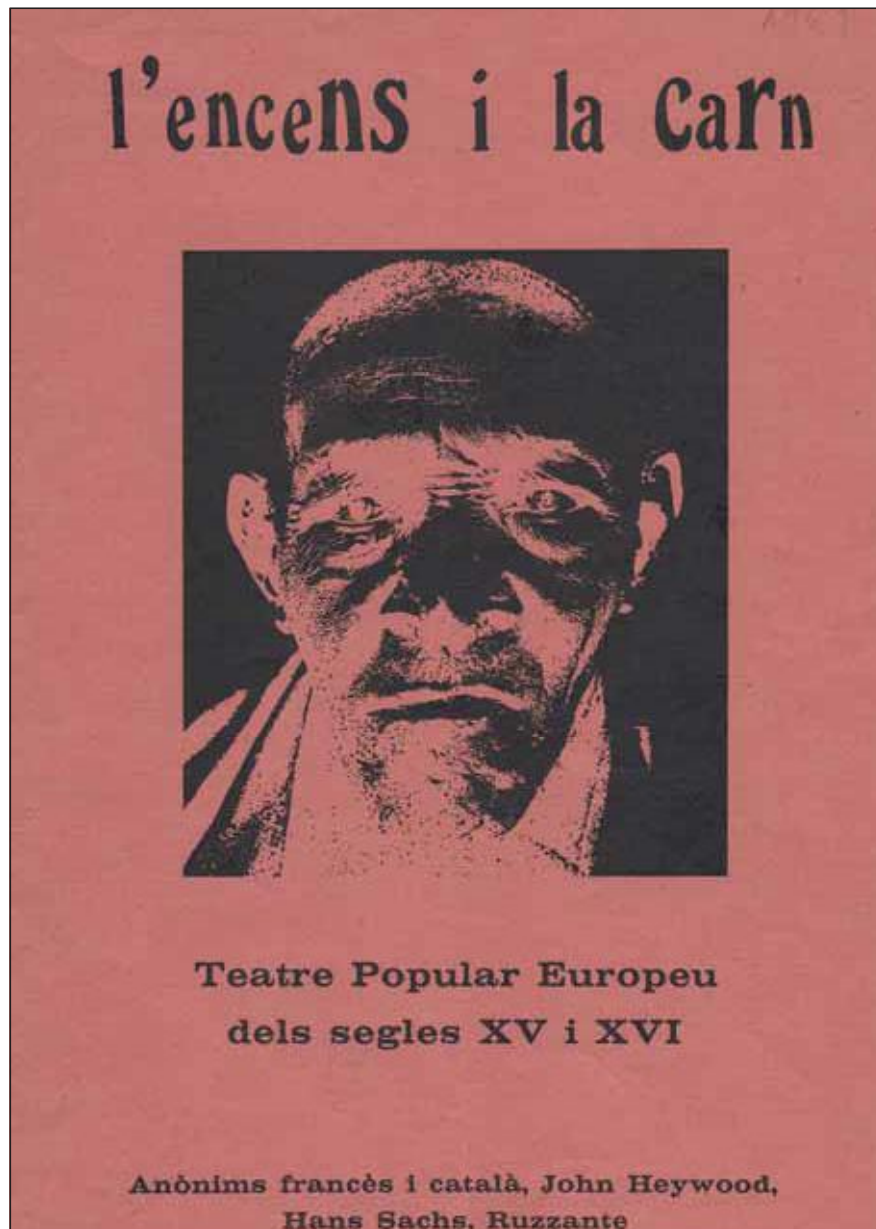
En sessió de teatre infantil: Dia 3, 6.30 tarda. Dia 4, 11 matí.

Sala d'Actes Casino Nacional

Cartell de "La rosa i l'anell" de William H. Thackeray, traducció de Josep Carner i adaptada per a l'escena per J. A. Codina. Grup de teatre Alpha 63. Casino Nacional. Dia 28 de gener de 1968.



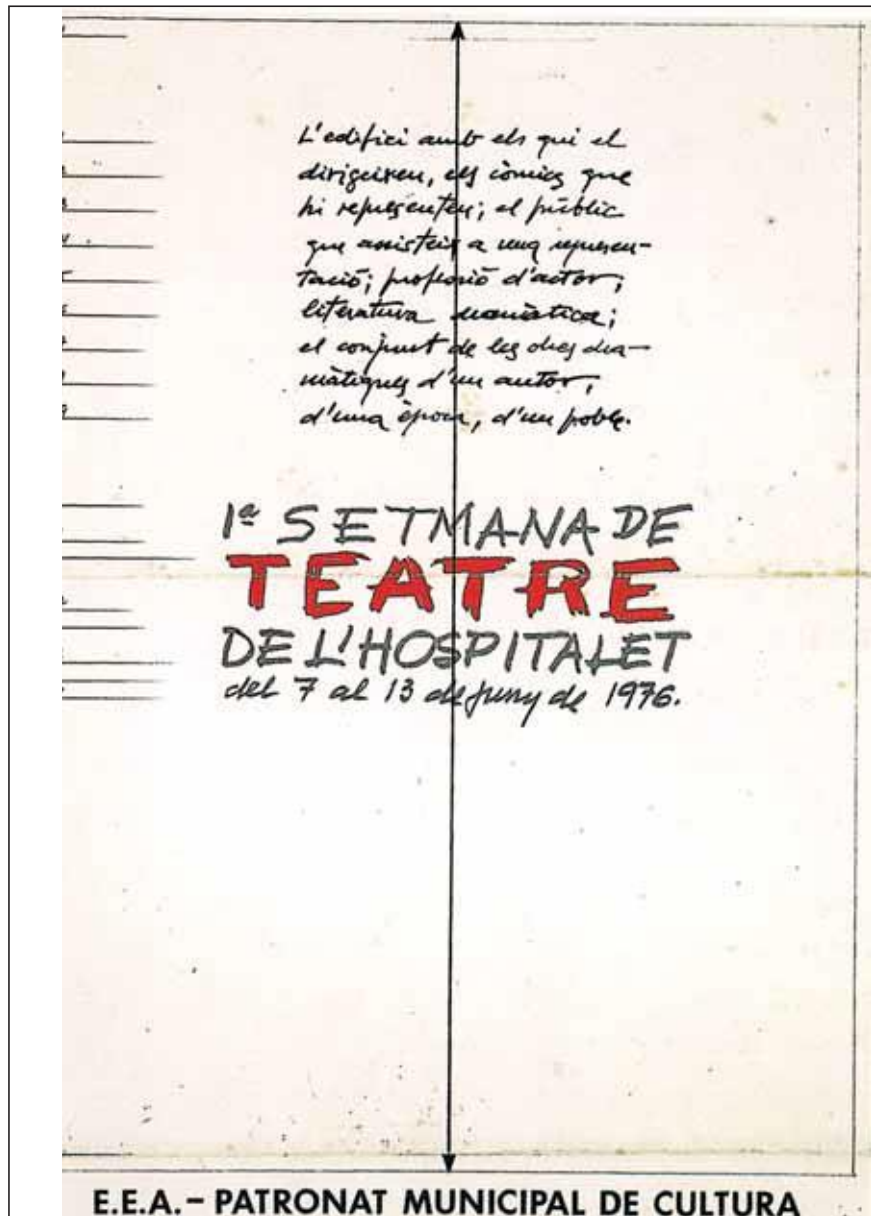
Programa de "Juli Cèsar" de W. Shakespeare, traducció de Josep M. de Sagarra. Grup de teatre Alpha 63, direcció Josep A. Codina. Festivals d'Estiu 1968. Autor: Jordi Pericot.



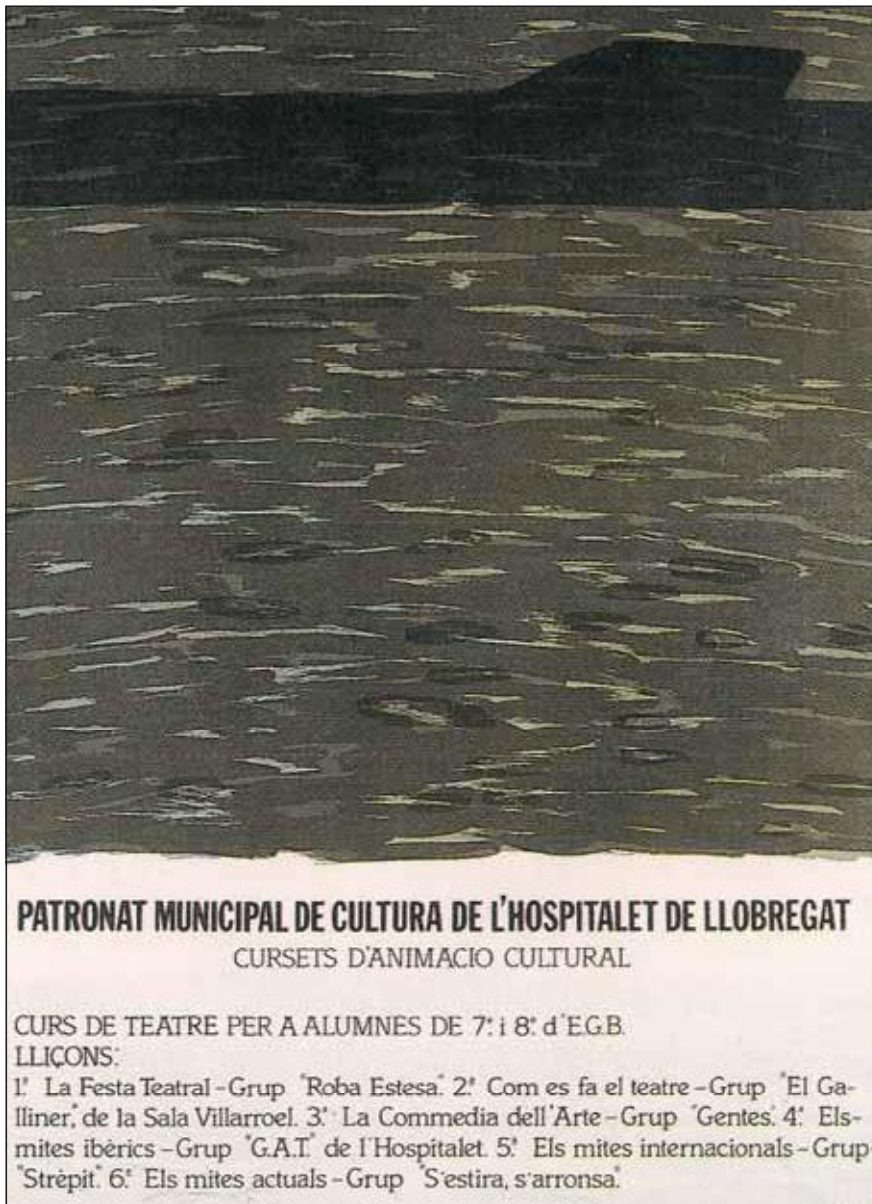
Cartell de "L'encens i la carn". 14 de desembre de 1968.



Escola d'Estudis Artístics. Homenatge a Lluís Garcia Berlanga. Festivals Populars d'Estiu, del 21 al 25 de juliol de 1976. Cartell dedicat de l'arxiu de Ricard Salvat.



Escola d'Estudis Artístics. "1ª Setmana de Teatre de l'Hospitalet" del 7 al 13 de Juny de 1976.



Cartell dels "Cursets d'Animació Cultural" de Teatre del Patronat municipal de Cultura.